

Van Directie
Aan Algemeen Bestuur
Datum 21 december 2023
Onderwerp Stand van zaken Taakdifferentiatie binnen de brandweer

Memo

Aanleiding

Het huidige brandweerstelsel is gebaseerd op een combinatie van vrijwillige- en beroepsbrandweer. Hierbij hebben alle brandweermensen dezelfde taken en opleidingsvereisten. Eind 2018 concludeert landsadvocaat Pels Rijcken in een rapport dat er een reëel risico bestaat dat elementen in de rechtspositie van de brandweervrijwilligers in strijd zijn met de normen uit Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie van het Europese hof van Justitie. Hiermee bestaat een risico dat brandweervrijwilligers zouden moeten worden aangemerkt als deeltijdwerkers.

Bouwstenen

Om deze reden hebben in juni 2019 het Veiligheidsberaad en de minister van Justitie en Veiligheid (J&V) besloten om de mogelijkheden in beeld te brengen om brandweervrijwilligers en beroepskrachten zo te differentiëren, dat geen sprake is van spanning met de geldende wet- en regelgeving. Uit die opdracht is een denkrichting met vier bouwstenen voortgekomen, hieronder kort toegelicht:

Bouwsteen I – Verplicht en niet verplicht als cruciaal onderscheid: De vrijwilliger voert taken uit op basis van vrijwilligheid en kan daartoe niet worden verplicht; dit houdt ook in 'nee' zeggen tegen de beschikbaarheid op een bepaald moment (geen opkomstplicht). Vormen van kazernering en consignering van vrijwilligers zijn niet passend. De beroepsmedewerker heeft de verplichting om de taken uit te voeren op bepaalde momenten.

Bouwsteen II – Onderscheid in type repressieve brandweertaken: Voor de repressieve brandweertaken wordt een onderscheid gemaakt tussen verschillende type taken: basis, specialistisch, specialistisch-plus en aanvullend. Vrijwilligers alleen de basis brandweezorg en maximaal 1 specialisme. Beroepsmedewerkers de basis brandweezorg en tenminste 3 specialismen.

Bouwsteen III – Taken beroepsmedewerker zijn breder dan alleen repressieve taken. Dit kan gaan om 1) bestaande koude taken en/of 2) nieuwe taken in het kader van 'bredere maatschappelijke inzet'.

Bouwsteen IV – Opleidingsduur en –zwaarte verschilt: Consequentie van differentiatie in taken is dat de opleidingen voor beroepsmedewerkers en vrijwilligers verschillen in opleidingsduur en –zwaarte.

Bouwsteen verplichtend karakter

Het Veiligheidsberaad en de minister hebben besloten om verder te gaan met alleen de eerste bouwsteen, waarin het onderscheid tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers wordt gevormd door het verplichtende karakter. In juni 2021 is de stuurgroep 'toekomstbestendig brandweerstelsel' ingericht die de opdracht heeft gekregen een implementatieplan uit te werken voor de eerste bouwsteen (verplichtend karakter).

Het differentiëren in verplichtend karakter houdt in de praktijk in dat er in beginsel niet meer gewerkt kan worden met gekazerneerde en geconsigneerde vrijwilligers:

Kazernerig houdt in dat vrijwilligers zich in de brandweerkazerne volgens een daartoe vastgesteld rooster, voor de dienst en dergelijke beschikbaar houden en gedurende deze beschikbaarheid, zowel in als buiten de kazerne, werkelijke dienst verrichten.

Consignatie betekent dat een vrijwilliger op bepaalde momenten beschikbaar moet zijn voor de dienst. In feite een vorm van piketdienst.

In deze beide gevallen heeft een aantal vrijwilligers dus de verplichting op bepaalde tijden beschikbaar te zijn, terwijl de andere vrijwilligers van dezelfde post dat op die tijdstippen niet hoeft te zijn. Dat in tegenstelling tot een 'vrije instroom', waarbij alle vrijwilligers bij een incident een melding krijgen en dan ervoor kunnen kiezen om wel of niet uit te rukken, zonder verplichting.

Impact eerste bouwsteen op brandweer VRGZ

Brandweer VRGZ heeft kazernerig nooit eerder toegepast als model. Wel waren er nog vier posten die van de mogelijkheid van consignatie gebruik maakten: Culemborg en Tiel voor alle vrijwilligers; Beuningen en Druten alleen voor de specifieke taken van bevelvoerder en chauffeur/pompbediener.

De brandweer heeft deze consignatie in samenspraak met de bestuurders met ingang van april 2022 afgeschaft om twee redenen: creëren van regionale gelijkheid tussen alle vrijwilligers en in het licht van de landelijke ontwikkelingen van de eerste bouwsteen. Vanaf april 2022 werken alle vrijwilligersposten in Gelderland-Zuid dan ook met vrije instroom. De uitzondering hiervan is de inzet van de schippers die de blusboot bemensen; deze zijn geconsigneerd voor de blusboot om de paraatheid te garanderen.

Implementatie eerste bouwsteen landelijk

In Gelderland-Zuid is deze bouwsteen al geïmplementeerd. Landelijk is op 23 januari 2023 in het overleg van het Veiligheidsberaad met de minister van J&V ingestemd met het implementatieplan voor de eerste bouwsteen. Daarbij is besproken dat eerst aan een aantal randvoorwaarden voldaan moet worden. De twee belangrijkste randvoorwaarden zijn:

- het wegnemen van juridische belemmeringen ten aanzien van de arbeidstijdenwetgeving (uitzondering inzake rusttijden);
- het beschikbaar komen van de financiële middelen.

Een procesvoorstel is opgesteld waaruit blijkt wat de komende periode nodig is om landelijk tot invulling te komen van beide randvoorwaarden.

Arbeidstijdenwetgeving

Naast het differentiatievraagstuk is gelijktijdig een ontwikkeling op een vraagstuk in relatie tot de arbeidstijdenwetgeving ontstaan. Op basis van de huidige wet- en regelgeving in Nederland geldt consignatie niet als arbeidstijd. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft echter geconcludeerd op grond van nieuwe Europese jurisprudentie, dat naar verwachting een deel van consignatie bij de brandweer moet worden gezien als arbeidstijd, met mogelijk grote consequenties voor de brandweer.

De minister van J&V wil deze ontwikkeling betrekken bij de kwestie van de taakdifferentiatie. Deze ontwikkeling staat echter los van de beweging om te komen tot een fundamenteel onderscheid tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers. Het Veiligheidsberaad heeft dan ook een duidelijke voorkeur uitgesproken om beide vraagstukken gescheiden te houden, maar ziet tegelijk dat het nodig is deze stap te nemen. In oktober heeft het Veiligheidsberaad dan ook besloten om dit vraagstuk juridisch uit te laten werken met een overzicht van de consequenties en dit met een concreet voorstel voor te leggen aan het Veiligheidsberaad van 15 december 2023.

Vervolg VRGZ

Op de VRGZ hebben de afspraken m.b.t. de 'bouwsteen verplichtend karakter,' aangezien wij deze afbouw van consignatie in onze regio al eerder hebben gerealiseerd, beperkte impact; wel wil de VRGZ een beroep doen op de financiële middelen ter compensatie van de kosten van de implementatie van deze beweging.

Het vraagstuk in relatie tot arbeidstijdenwetgeving wordt momenteel uitgewerkt. De uitkomsten hier van kunnen mogelijk een effect hebben. Tot op heden betreft de bouwsteen verplichtend karakter alleen de structurele consignatie. Incidentele consignatie (bijvoorbeeld bij de jaarwisseling) is nog buiten beschouwing gelaten. Dit zal wel worden meegenomen in de vervolimplementatie van de landelijke uitkomsten van de taakdifferentiatie. Ook kan die nog gevolgen hebben voor het model van de schippers blusboot Tiel. Het wijzigen van het model voor de schippers zou direct gevolgen hebben voor de paraatheid van de blusboot. De vervolguitskomsten van de landelijke ontwikkeling op basis van taakdifferentiatie kunnen dan ook in de toekomst een aanleiding zijn om de paraatheid van deze functie anders te gaan organiseren. Mochten deze uitkomsten leiden tot een verandering in aanpak en mogelijk tot uitzetting van kosten leiden, dan zal VRGZ ook daarvoor een beroep doen op landelijk beschikbaar komende financiën die als randvoorwaarde zijn meegegeven voor implementatie.